

1

Mångfald på slätten

Pollinatörer

Fåglar

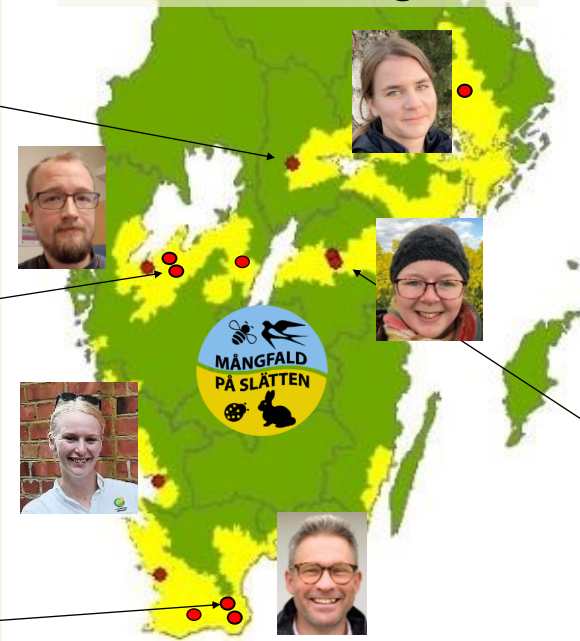
Fältvilt

Naturliga fiender

Nedbrytare

2

Demonstrationsgårdar

- Brunnby (Vstm)
- Ekobolaget (Vg)
- Glyttinge (Ög)
- Hidinge (Nrk)
- Klostergården (Ög)
- Krokstorp (Sk)
- Lilla Böslid (HI)
- Logården (Vg)
- Norrbacken (Upl)
- Sandby (Sk)
- Valterslund (Sk)
- Villiegården (Sk)
- Stora Holmen (Vg)
- Tycklinge (Ög)

Jordbruksverket

3

Appar LärKvitter, Nyttodjur, Fjärilar

LärKvitter

Läs om våra svenska nyttodjur i odlingslandskapet. Nyttodjur är en viktig del av den biologiska bekämpningen av skadedjur i både fält och växthus.

Till nyttodjuret

Kartfjäril

Visste du att kartfjärilens två generationer ser helt olika ut?

Info **Hot** **Åtgärder**

Lurade Linné

Kartfjäril sögs för första gången i Sverige 1982. Den kom från kontinenten och släpades sig rätt och jämnt över i sydöstra Sjöne fram till 2022. Då blev den en vanlig vandringsdagfjäril och har sedan spridit sig norrut till Göteborg, Väster och Östergötlands län. Den innebär alltså spridningsstadiet är ungefär tre mil om året - imponerande för en liten fjäril!

Kartfjäril kan ses från cirka veckan i april och en månad framåt, under juni är de nästan helt försvunna, och sedan ses de återigen från början av juli till mitten av augusti. Deras två generationer är helt olika i utseende.

Fältträffar och webinarier

Trycksaker

Boplatser för vildbin i odlingslandskapet

Solitärbin i odlingslandskapet

Nyhetsbrev

Mångfald på slätten
Biologisk mångfald i åkerlandskapet

Område	Planerad ersättning 2025 (min/max)	Beslutad ersättning 2025
Kompensationsområde	235 € (212-262)	282 €
Utänför kompensationsområde, utanför GSS	361 € (325-434)	434 €
Utänför kompensationsområde, GSS	663 € (596-729)	729 €

Blommande åker och fältkant 2025 - ersättningen beslutad

Nu är ersättningen för blommande åker och fältkant för år 2025 beslutad och publicerad på Jordbruksverkets webbplats. Ersättningen blev den högsta möjliga, till glädje för de som har sökt ersättningen.

Den planerade ersättningen för 2026 är densamma som för 2025 och kommer att ligga inom det angivna intervallet. Det kommer alltså inte att bli några förändringar i ersättningsnivåer för år 2026 jämfört med år 2025.

Däremot kommer det som tidigare anvisats att införas en maxgräns för arealen blommande åker och fältkant per ansökan. Alla kan söka upp till 10 hektar men på den övriga arealen kan max 20 procent utgöras av blommande åker och fältkant. Det vill säga, har du 200 hektar åkermark kan du söka på 48 hektar (10 hektar + 20 procent av 190 hektar).

Jordbruksverkets webbplats om blommande åker och fältkant når du [här](#).

4

Jordbruks
verket

”Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som naturens ekosystem ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet.”

Klöverhumla

- Pollinering = pollenkorn flyttas från ståndaren till pistillens märke.
- Självsteril = pollen från den egna plantan kan inte befrukta fröämnet, tex äpple, körsbär och rybs.
- Självfertil = pollen från den egna plantan kan befrukta fröämnet, tex jordgubbar svarta vinbär och raps.

Foto: Petter Haldén

5

Jordbruks
verket

Pollinering utförs främst av bin

Humlor och honungsbin är de viktigaste pollinatörerna i lantbruksgrödor i Sverige.

Honungsbin

Foto: A. Andersson

Humlor

Foto: Petter Haldén

Vildbin

Solitärbin

Foto: Petter Haldén

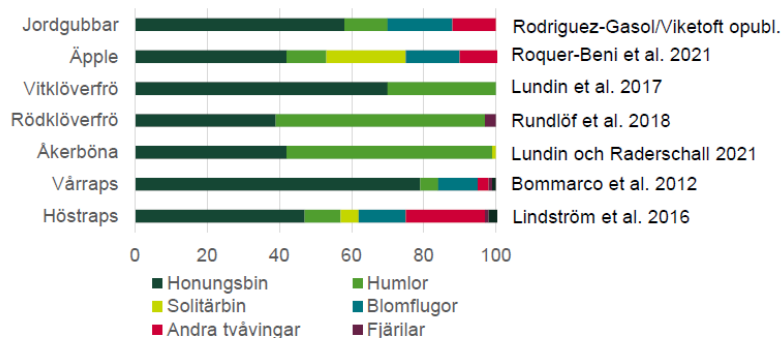
6

6

..men även andra insekter bidrar till pollineringen.

Vem pollinerar?

blombesöksfrekvenser i svenska jordbruks- och trädgårdsgörödo

7

7

Honungsbin och humlor tillsammans för högre skörd

	Humla	Honungsbi
Flygtemperatur	Över 10 grader	Över 13 grader
Vindhastighet	Max 5m/s	Max 2m/s
Samhällen	Bygger upp nytt samhälle varje år	Många övervintrande arbetare ger snabbt stora samhällen
Kommunikation	Lukten på nektarn hjälper humlorna att leta efter en viss växt	Bidansen används för att guida andra arbetare till bra pollen- och nektarkällor.
Blomtrohet	Byter oftare mellan olika blommor och platser	Flyger återkommande till samma blomområde
Blompreferens	Tillsammans pollinerar de olika humlearterna både djupa och grunda blommor	Bra på grunda blommor, ex raps.
Flygavstånd	100-500 m	3 km
Antal blombesök	5-20 blommor/min	5-15 blommor/min

8

Mångfald av bin stärker pollineringen

Ju fler arter av vilda bin som finns i ett område, desto bättre blir frö- och fruktsättningen – både i odlade och vilda växter.

Nytta av flera arter

- Nischseparation
- Facilitering
- 'Försäkrad' pollinering

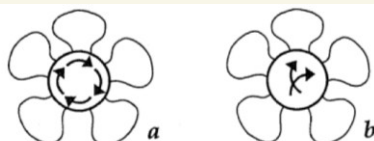
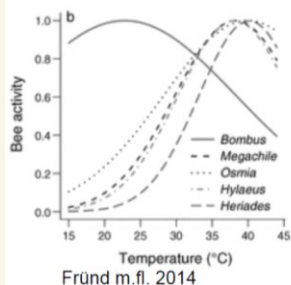
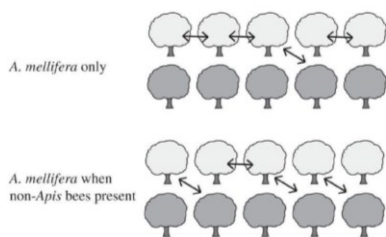

Fig. 1. Schema of the movement of pollinators on strawberry flowers. (a) Indigenous bees. (b) Honey bees.

Chagnon m.fl. 1993

between-row movement

Brittain m.fl. 2013

9

9

Pollineringens betydelse

- $\frac{3}{4}$ av alla odlade växtarter är beroende av insektpollinering (90% av de vilda)
- $\frac{1}{3}$ av skörden globalt sett kommer från grödor som till någon del pollineras av insekter

Klein m.fl. Proceedings of the Royal Society.

Ollerton et al. (2011) Oikos; Klein et al (2007) Proc R Soc B. efter Rundlöf

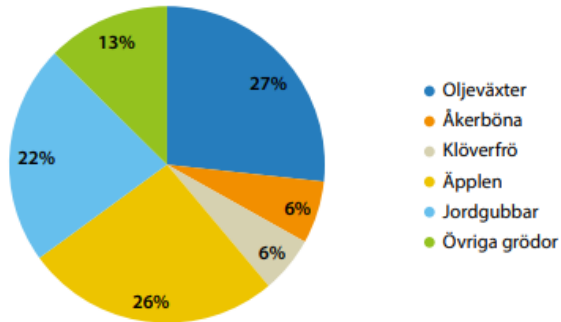
10

10

Pollinerings värde

Värdet av honungsbinas pollinering i Sverige har beräknats till mellan 315-641 miljoner kronor.

Går bidraget att värdera ekonomiskt?

Stor variation beroende på sort, miljöförhållanden, väder mm.

Figur 2. Det ekonomiska värdet av honungsbinas pollinering i Sverige fördelat på de grödor där pollineringen har störst ekonomisk betydelse.

Källa: Rahbek-Pedersen m.fl. 2020 (grödstatistik, honungsbin)

11

11

Fler värden av bin och humlor i jordbrukslandskapet

- Pollinering av vilda växter
- Fritids- och hobbyodling
- Indirekt bidrag till kvävefixering i vallar
- Konventioner om biologisk mångfald. Naturrestaureringsförordningen
- Kulturella värden
- Egenvärde

12

Foto: Petter Haldén

12

Läget för vilda bin

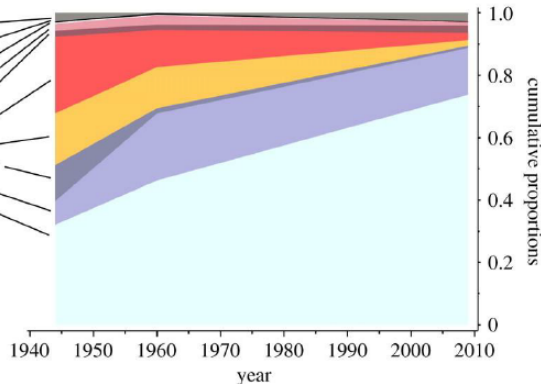

Cirka 300 arter bin, varav 1/3 är rödlistade

Vallhumla

Bombus spp.
B. pratorum
B. hypnorum
B. sylvarum
B. subterraneus
B. hortorum
B. pascuorum
B. distinguendus
B. lapidarius
B. terrestris

Bommarco et al. 2012

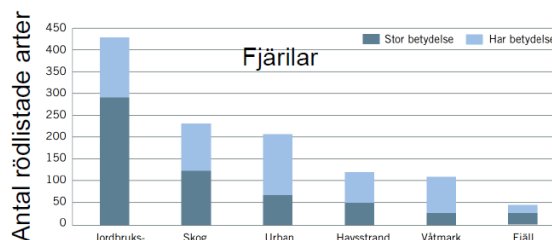
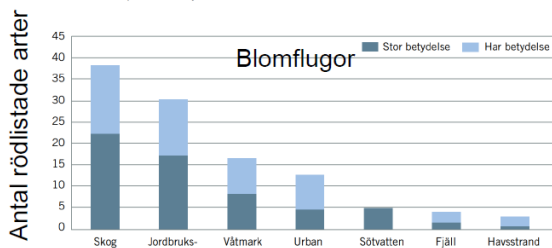
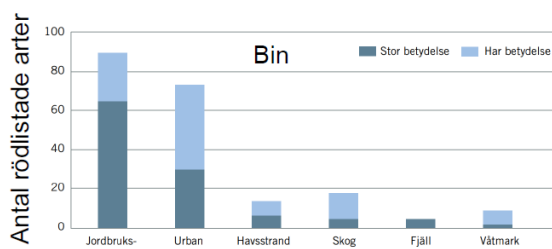
Jordhumla

Stenhumla

13

Jordbrukslandskapet – en betydelsefull livsmiljö

Borgström m.fl. 2018

14

15

16

Tack!

Gynna pollinatörer för högre skörd
– vilka åtgärder funkar i vårt område

27 november 2025

Jenny Henriksson, Jordbruksverket

Foto: Jenny Henriksson